

Hodnocení morálně bojových kvalit vojsk s využitím matematického modelování operace a boje

Rozbor poznatků a zkušeností Sovětské armády z Velké vlastenecké války prokázal, že vedle základních faktorů materiální povahy, které ovlivňují zásadním způsobem bojové možnosti vojsk a výsledky jejich činnosti, sehrávají významnou úlohu i nemateriální faktory. Zpravidla jsou nazývány **morálně bojovými kvalitami vojsk**.

Vliv a význam morálně bojových kvalit vojsk se dnes projevuje na jiné, kvalitativně vyšší úrovni. Důvodů k tomuto tvrzení je celá řada. Vysoká bojová efektivita výzbroje, ohromný ničivý účinek jaderné i konvenční munice v cíli, dynamický, manévrový boj s častými změnami situace a další charakteristiky operace a boje způsobují, že morálně bojové kvality vojsk potenciálně znásobují palebnou sílu vojsk, mohutnost jejich úderu a přispívají rovněž k úspěšnému vedení neočekávaného, skrytého manévru. Působnost morálně bojových kvalit se projevuje přitom již na stupni jednotlivých osádek a nejmenších bojových a zabezpečovacích jednotek (např. osádek tanků, obsluh prostředků PVO a protitankových zbraní, zatarasovacích odřadů apod.). Rozhodnost, vytrvalost, psychická odolnost vojáků a jejich víra v konečné vítězství ve svém souhrnu tudíž způsobují, že se duchovní faktory

mohou přeměnit v konkrétně vyjádřitelnou sílu, schopnou změnit původně plánované poměry sil, předpokládaný průběh bojové činnosti i její konečný výsledek.

Morálně bojové kvality vojsk nejsou faktorem působícím jednostranně — u vlastních vojsk či nepříteli — a nejsou ani trvalé a obsahově neměnné. Intenzita vlivu a jejich celková účinnost se mění s časem a vyvíjí se. Závisí na morálce, mravní vyspělosti a psychické připravenosti lidí, kteří vedou boj.

V Sovětské armádě jsou systematicky sledovány a vyhodnocovány vybraná ukazatele morálně bojových kvalit vojsk a je řešen výzkum komplexního působení vymezeného okruhu duchovních faktorů bojové činnosti vojsk.

Rovněž i v naší armádě jsou postupně řešeny úkoly, které se zabývají rozborem vlivu duchovních faktorů na účinnost materiálních prostředků v soudobé operaci a boji. Na základě poznatků sovětské vojenské vědy jsou postupně rozpracovávány přístupy a metody hodnocení morálně bojových kvalit vojsk. Jsou ověřovány i možnosti jejich automatizovaného zpracování s cílem objektivizovat a širěji zdůvodnit rozhodnutí, přijímaná veliteli všech stupňů při plánování bojové činnosti.

Marxisticko-leninské hodnocení morálně bojových kvalit vojsk

Socialistická vojenská věda hodnotí morálně bojové kvality vojsk jako součást morálního ducha nebo také duchovních sil vojsk, které vyjadřují aktivní, činnou stránku vědomí velitelů a vojáků.

Z toho vyplývá, že morálně bojové kvality vojsk vyjadřují jednak vliv morálního ducha vojsk na úroveň plnění plánovaných mírových a bojových úkolů a rovněž i určitý potenciál, který představuje možnost zvýšení bojové účinnosti materiálních prostředků, tj. výzbroje a bojové techniky v soudobé operaci (boji).

Morálně bojové kvality vojsk můžeme proto hodnotit **ve formě potenciálu celkové bojové síly a dále ve formě operačně taktického faktoru** bojové činnosti vojsk.

Potenciál zahrnuje duchovní síly, které jsou vnitřně skryty a v reálném čase nebo období se neuplatňují, faktor pak po-

pisuje duchovní a morální síly, které se aktivně projevují v průběhu bojové činnosti, ovlivňují její výsledek a mohou být proto vhodně využívány štáby při plánování bojových úkolů vojskům a při vedení operace a boje.

Morálně bojové kvality obsahují dále dvě dialekticky spojené sféry. Jde o **sféru ideologickou** a o **sféru společensko-psychologickou**. Jádrem ideologické sféry jsou politické a morální ideje, teorie a názory lidí na válku, na její obsah, příčiny, charakter, politické cíle a na nutnost obrany a ochrany státu a společnosti.

Společensko-psychologická sféra vyjadřuje nejbližší cíle a zájmy lidí, kteří plní povinnosti bojové pohotovosti nebo již vystoupili na obranu svého území a politického zřízení. Společensko-psychologickou sférou vytvářejí např. slavné bojové tradice a zkušenosti z uplynulých válek.

Působnost morálně bojových kvalit vojsk ve struktuře potenciálu celkové bojové síly vojsk

Morálně bojové kvality vojsk je nutné hodnotit v těsné spojitosti s materiální technikou vybaveností svazů a svazků výzbrojí, bojovou a zabezpečovací technikou, jakož i s technikou bázi systému velení a spojení. Při hodnocení bojové činnosti socialistických armád můžeme vymezit čtyři základní funkce morálně bojových kvalit. Jsou to funkce:

- **ideologické orientace a výchovy vojáků** v duchu vědeckého světového názoru,
- **třídní a internacionální jednoty vojáků** zemí socialistického společenství,
- **stimulující odhodlanost**, morální sílu a vytrvalost vojáků při plnění plánova-

ných úkolů; v mírovém období se stimulační funkce projevují např. v rychlém a kvalitním zvládnutí složité bojové techniky, ve vzorném plnění povinností strážní služby, úkolů ostrých střežeb, plánů operačně taktických cvičení apod.; ve válce se stimulační funkce promítají v efektivním použití výzbroje a bojové techniky v rozhodné a iniciativní činnosti vojáků a velitelů na bojišti, ve vysokém hrdinství apod.,

— **stabilizující jednotu** všech součástí morálně bojových kvalit vojáků a velitelského sboru a aktivně působící proti pronikání nepřátelské ideologie a dezinformační činnosti nepříteli.

Význam hodnocení morálně bojových kvalit vojsk v plánovacím procesu bojové činnosti

Při přípravě zámyslu rozhodnutí na operaci a boj příslušníci štábů a velitelé všech stupňů posuzují bojové možnosti protistojících vojsk — jako „kvantitativní a kvalitativní ukazatele, charakterizující bojové možnosti jednotek, útvarů, svazků splnit určené bojové úkoly ve stanovenou dobu v podmínkách konkrétní situace“ (viz Sovětská vojenská encyklopedie).

Bojové možnosti závisí na celé řadě **operačně taktických faktorů**, např. na množství vojsk a efektivnosti výzbroje a bojové techniky, na množství materiálních prostředků vyčleněných ke splnění cílů operace (např. munice, PHM atd.), na

hydrometeorologických podmínkách, terénu apod.

Významné místo mezi těmito faktory zaujímají morálně bojové vlastnosti vojsk. Souhrn všech faktorů pak určuje předpokládaný, respektive plánovaný výsledek operace, který můžeme kvantifikovat ukazateli nebo také **kritérii bojových možností**, z nichž nejdůležitější jsou ztráty protistojících vojsk, lhůty splnění bojových úkolů a rozloha území nebo prostorů, které mohou být vojsky získány v útočné činnosti nebo udrženy v obraně.

Protože bojové možnosti jsou veličinou relativní, můžeme ji hodnotit a měřit

pouze ve srovnání s bojovými možnostmi protistojícího nepřítele.

Jestliže dnes v ČSLA existují a jsou používány tzv. bojové potenciály jednotek a útvarů pro porovnání bojových možností založených na hodnocení materiálních sil a prostředků operace a boje, bylo by vhodné z hlediska objektivnosti rozhodovacího procesu velitelů spojit hodnocení materiálních faktorů s nemateriálními, tj. s morálně bojovými kvalitami vojsk.

Kritéria hodnocení morálně bojových kvalit vojsk

Vyjadřují v podstatě charakteristiky chování jednotlivců a vojenských kolektivů při přípravě a vedení bojové činnosti. Tyto charakteristiky můžeme rozdělit dále do skupin, popisujících politickoideové, morální, psychické a vojenskoodborné kvality velitelů a vojáků. Při plánování a v průběhu operace a boje se tyto kvality projevují, neboli tzv. „materializují“ v efektivním využití výzbroje, bojové a zabezpečovací techniky. Vytváří se tudíž určitá transformace duchovních sil na síly materiální, pro které již máme ve štábní praxi připravena a využívána hodnotící kritéria, vztahy a veličiny, určující materiální kvantitativně kvalitativní stránku bojové činnosti vojsk — např. bojové potenciály.

Pro objektivizaci této transformace je proto nutné zdůvodnit očekávanou úroveň působnosti vlivu té které duchovní síly, vyjadřované morálně bojovými kvalitami vojsk na materiální a energetický (ničivý) efekt výzbroje a bojové techniky, na využitelnost technických prostředků operačního, týlového a technického zabezpečení a rovněž na efektivnost fungování technické báze systému velení a spojení.

Pro tento účel je vhodné použít tzv. ballové stupnice, jejíž pomocí přiřazujeme zvolené koeficienty vlivu nemateriálních sil na materiální síly. (Ball je jednotkou označení síly některých přírodních jevů — např. větru, zemětřesení apod.). O rozsahu ballové stupnice přitom uvažujeme ve zvolené normě od nuly do jedné s tím, že prostřednictvím koeficientů, např. 0,25, 0,52, 0,93 atd., matematicky upravujeme dosud vytvořené a ve štábní praxi používané vztahy a výpočty operačně taktických úkolů a matematických modelů operace a boje.

Pojem úprava neznamena pouhé vynásobení nebo dělení praxí ověřených veličin navrženými koeficienty, ale také uvažování významu morálně bojových kvalit vojsk, které se rozhodující měrou podílí na všestranné, komplexní „materializaci“

Rozhodující v tomto procesu bude stanovení správných, vojskovou praxí podložených proporcí mezi všemi materiálními a nemateriálními operačně taktickými faktory.

Základním krokem při současném hodnocení materiálních a duchovních faktorů se stane určení vhodných kritérií zjišťování jejich vlivu na průběh a výsledek bojové činnosti vojsk.

hlavních faktorů operace a boje, jakými jsou např. manévrovost, přesnost a celková účinnost palby, mohutnost úderu apod.

Použité koeficienty, které můžeme nazvat **koeficienty morálně bojových kvalit** K_{MBK} , pak ukazují potenciální stupeň využití výzbroje a bojové techniky, ovládané politicky uvědomělými, morálně vyspělými a na boj všestranně připravenými vojsky. Koeficienty K_{MBK} tudíž odrážejí vztah faktické účinnosti a celkové efektivnosti materiálové báze vojsk k potenciální, čili možné efektivnosti v případě vhodného využití existujících morálně bojových kvalit vojsk.

Pro vyjádření této efektivnosti jsou proto pro stupeň vševojskové armády navrhována k ohodnocení příslušníky politického oddělení následující kritéria morálně bojových kvalit vojsk (jde o použití metody expertního kolektivního hodnocení):

- 1. Kritérium vojenskoodborných kvalit:** K_{VOK}
- 2. Kritérium individuálních politických kvalit:** K_{IPK}
 - a) vztah k válce,
 - b) vztah k nepříteli,
 - c) politická uvědomělost.
- 3. Kritérium kolektivních politickoideových kvalit:** K_{PIK}
 - a) ideová vyspělost velitelských kádří ve štábech,
 - b) procento členů strany a jejich vliv na morálně politický stav vojenských kolektivů (u nepřítelů počet členů pokrokových stran a zastánců mírového hnutí).
- 4. Kritérium psychických kvalit:** K_{PK}
 - a) úroveň psychické připravenosti velitelů a vojenských kolektivů,
 - b) množství vojáků s narušenou psychikou ve vojenských kolektivech.
- 5. Kritérium morálních kvalit:** K_{MK}
 - a) připravenost velitelů a vojáků k bojové činnosti,

Tabulka 1

Morálně bojové kvality vojsk	Rozsah koeficientu $K_{MBK(i)}$ [ball]
Velmi vysoké	1,00 – 0,90
Vysoké	0,89 – 0,70
Plně uspokojující	0,69 – 0,60
Uspokojující	0,59 – 0,50
Nízké	0,49 – 0,30
Velmi nízké	0,29 a nižší

b) vztahy vojáků k velitelskému sboru,
c) vztahy ve vojenských kolektivech,
d) stupeň údržby a ošetřování výzbroje,
bojové a zabezpečovací techniky.

6. Kritérium celkové duchovní vyspělosti vojenských kolektivů: K_{CDV}

a) úroveň sladěnosti kolektivů,

b) stupeň organizovanosti kolektivů,
c) úroveň disciplinovanosti a kázně
v kolektivech.

Všem těmto kritériím $K_{(i)}$ štáb armády přiřazuje v průběhu hodnocení určitý koeficient morálně bojových kvalit $K_{MBK(i)}$ podle doporučení uvedeného v **tabulce 1**.

Příklady kvantifikace kritérií morálně bojových kvalit vojsk

Příklad 1:

Hodnocení kritéria morálních kvalit vlastních vojsk — K_{MK} pomocí koeficientů $K_{MBK(i)}$, např. prvního a čtvrtého balového stupně:

$K_{MBK(1)}$: Více jak 95 % příslušníků vojenských kolektivů cítí odpovědnost za obranu socialistické vlasti, náročně a svědomitě se připravuje na bojovou činnost. Všichni velitelé a náčelníci mají zasluženou „neformální“ autoritu, vzájemné vztahy mezi vojáky jsou družné, bojová technika a výzbroj je pečlivě udržována a systematicky ošetřována.

$K_{MBK(1)} = 0,96$; velmi vysoké hodnocení.

$K_{MBK(4)}$: Většina, tj. více jak 50 % příslušníků vojenských kolektivů je připravena k bojové činnosti, vojáci se k velitelům a náčelníkům chovají s úctou a váží si velké většiny z nich. Vztahy ve vojenských kolektivech jsou dobré, v některých jednotkách (ne více jak 10 %) existují názorové rozdíly v chápání a plnění vojenských povinností. U některých útvarů (ne více jak 10 %) se vyskytly případy nesprávného udržování bojové techniky a výzbroje, její ošetřování je plánovité, ne však vždy s potřebnou kvalitou.

$K_{MBK(4)} = 0,57$; uspokojivý hodnocení.

Příklad 2:

Hodnocení kritéria psychických kvalit vojsk nepřítele K_{PK} pomocí koeficientů $K_{MBK(i)}$, např. druhého a čtvrtého balového stupně:

$K_{MBK(2)}$: Lidé se slabší nervově psychickou soustavou tvoří přibližně 10–15 % počtu všech vojenských kolektivů. Lze očekávat labilní chování těchto lidí v obtížných bojových situacích a tím i možnost nevýrazného ovlivňování ostatních vojáků ve smyslu nedůsledného plnění základních vojenských povinností. Velitelský sbor je systematicky a plánovitě psychicky připravován na vedení bojové činnosti.

$K_{MBK(2)} = 0,85$; vysoké hodnocení.

$K_{MBK(4)}$: Lidé se slabší nervově psychickou soustavou tvoří přibližně 20 až 25 % počtu všech vojenských kolektivů, v kritických momentech vývoje operačně taktické situace je pravděpodobné, že tyto lidé se budou vyhýbat plnění bojových úkolů. Lze očekávat ojedinělé případy dezertace při neúspěchu v boji, zejména v nepřehledných situacích vzájemného prolínání bojových sestav protistojících vojsk. Ve velitelském sboru se projevují případy narkomanie.

$K_{MBK(4)} = 0,48$; nízké hodnocení.

Podobně jako v případech výše uvede-
ných vybraných koeficientů $k_{MBK(1,2,4)}$
můžeme postupovat u všech ostatních ko-
eficientů $k_{MBK(i)}$, pro něž jsou již v ČSLA
připraveny slovní charakteristiky s pří-
slušným kvantitativním ballovým ohodno-
cením.

Potom můžeme na stupni vševojskové armá-
dy velení vytvářet tzv. **matice hodnocení mo-
rálně bojových kvalit podřízených vojsk
a protistojícího nepřítele.**

Tak např. na stupni vševojskové armá-
dy se u jednotlivých motostřeleckých a
tankových divizí prvního sledu postupuje
způsobem, uvedeným v příkladu hodno-
cení morálně bojových kvalit 25 msd
prostřednictvím matice koeficientů $k_{MBK(i)}$
a kritérií $K_{(j)}$ — viz tabulku 2.

Z matice hodnocení morálně bojových
kvalit 25 msd vyplývají pro rozhodovací
proces velitele armády tyto předběžné
závěry:

— Všechna kritéria morálně bojových
kvalit jsou hodnocena koeficienty, které
v ballové stupnici představují její horní
část, čili hodnocení plně uspokojující až
velmi vysoké.

— Střední hodnota výsledného hodno-
cení dosahuje úrovně „vysoká“ a přispívá
proto k vysokému využití materiálních
prostředků vedení operace a energetické-
mu působení palných prostředků na ob-
jekty a cíle nepřítele.

— Nejnižší úroveň, byť plně uspokou-
jící, dosáhlo hodnocení kritéria psychic-
kých kvalit. Lze tedy očekávat, že v pří-
padě použití ZHN nepřítele se u 25 msd
mohou objevit složité případy překonáva-
ní následků působení těchto zbraní.

— Žádné z hodnocení kritérií nesnížuje
výrazně celkový průměr ballového hod-
nocení (koeficienty $k_{MBK(i)}$ se nacházejí
v I. a III. kvadrantu matice, a proto není

Tabulka 2

Kritérium morálně bojových kvalit — $K_{(j)}$	Koeficient morálně bojových kvalit — $k_{MBK(i)}$					
	$k_{MBK(1)}$	$k_{MBK(2)}$	$k_{MBK(3)}$	$k_{MBK(4)}$	$k_{MBK(5)}$	$k_{MBK(6)}$
K_{VOK}	0,95	—	—	—	—	—
K_{IPK}	—	0,88	—	—	—	—
K_{PIK}	—	0,81	—	—	—	—
K_{PK}	—	—	I III	II IV	—	—
K_{MK}	0,91	—	—	—	—	—
K_{CDV}	—	0,75	—	—	—	—
$\frac{1}{n} \sum_j K_{(j)}$	0,93	0,81	0,68	—	—	—

Střední hodnota morálně bojových kvalit 25 msd:

$$\frac{1}{n} \sum_j K_{(j)} = \frac{0,93 + 0,81 + 0,68}{3} = 0,81;$$

kde: $j = 1, 2, \dots, n, \dots, 6$.

Jednotlivé váhy významnosti koeficientů $k_{MBK(i)}$ v kvadrantech matice I až IV:

kvadrant I: $k_{MBK(1)} = k_{MBK(2)} = k_{MBK(3)} = 1,0$;

kvadrant II: $k_{MBK(4)} = 0,9$; $k_{MBK(5)} = 0,8$; $k_{MBK(6)} = 0,7$;

kvadrant III: $k_{MBK(1)} = k_{MBK(2)} = k_{MBK(3)} = 1,0$;

kvadrant IV: $k_{MBK(4)} = 0,9$; $k_{MBK(5)} = 0,8$; $k_{MBK(6)} = 0,7$

třeba uvažovat o „váhách“ těchto kritérií v celkovém bilančování morálně bojových kvalit — viz dále uvedený popis matematického modelu).

Obdobně pro velitele armády připravují a vyhodnocují příslušníci politického oddělení matice morálně bojových kvalit všech divizí vševojskové armády a rovněž

matice svazků protistojícího nepřítele, proti kterým je plánována bojová činnost armády.

Příklad celkového hodnocení morálně bojových kvalit protistojících vojsk prostřednictvím vhodného matematického modelu a způsob jeho zpracování uvádíme v následující části článku.

Matematický model hodnocení morálně bojových kvalit vojsk při výpočtu poměrů sil

Základní algoritmus modelu je tvořen následujícími kroky:

1. Kvantifikace kritérií morálně bojových kvalit vlastních divizí prostřednictvím expertního hodnocení štábem podle předem připravených slovních charakteris-

tik (s využitím ballového hodnocení koeficientů $k_{MBK(i)}$).

2. Kvantifikace kritérií morálně bojových kvalit protistojících svazků nepřítele podle stejného postupu jako v bodě 1.

3. Sestavení matic hodnocení morálně

Tabulka 3

Vlastní vojska: první sled – 2 divize

25 msd

0,95					
	0,88				
	0,81				
		0,68			
0,91					
	0,75				
0,93	0,81	0,68	–	–	–

23 td

0,97					
0,92					
	0,88				
	0,89				
0,90					
	0,72				
0,93	0,83	–	–	–	–

Nepřítel: první sled – 2 divize

1 md

0,92					
	0,89				
		0,69			
			0,59		
			0,59		
		0,69			
0,92	0,89	0,69	0,59	–	–

52 pd

	0,88				
	0,85				
		0,67			
			0,57		
			0,57		
			0,56		
–	0,86	0,67	0,57	–	–

Střední hodnota morálně bojových kvalit vlastních nepřátelských divizí prvního sledu:

$$\frac{1}{n} \sum_j K_{(j)} : \begin{array}{l} 25 \text{ msd} : 0,81 - \text{vysoká,} \\ 23 \text{ td} : 0,88 - \text{vysoká až velmi vysoká,} \\ 1 \text{ md} : 0,77 - \text{vysoká,} \\ 52 \text{ pd} : 0,70 - \text{plně uspokojující až vysoká.} \end{array}$$

bojových kvalit vlastních vojsk a nepřitele.

4. „Vážení“ koeficientů podle jejich operačně taktické významnosti v případech, kdy ballové hodnocení koeficientů $K_{MBK(I)}$ se nachází jak v horní (tj. I. a III. kvadrant), tak i v dolní polovině stupnice 0 až 1 (II. a IV. kvadrant).

5. Výpočet poměru morálně bojových kvalit protistojících vojsk.

6. Dosazení výsledků výpočtu poměru morálně bojových kvalit protistojících vojsk do vztahů, modelujících působení materiálních sil v operaci a boji, např. do poměrů sil.

Podle uvedeného algoritmu je dále zpracován názorný postup logickomatematického modelování morálně bojových kvalit vojsk, jehož výsledky můžeme použít k úpravě existujících kvantitativně kvalitativních poměrů sil — viz tabulku 3.

Z vyhodnocení vyplývají následující poměry morálně bojových kvalit prstojících divízi — P_{MBK} .

$$P_{MBK}: 25 \text{ msd} : 52 \text{ pd} = \frac{0,81}{0,70} = 1,157$$

$$23 \text{ td} : 1 \text{ md} = \frac{0,88}{0,77} = 1,143$$

Získané poměry P_{MBK} může štáb armády využít k výpočtu poměrů sil v různých

druzích bojové činnosti. Jestliže např. 25 msd zaujala obranu a vypočtený kvantitativně kvalitativní poměr materiálních sil — PS_M na bráněném směru dosahuje úrovně 3,1:1 ve prospěch nepřítele, pak je možné tento poměr upravit ve smyslu působení morálně bojových kvalit vojsk podle korekčního vztahu pro obranu:

$$PS_M \cdot \frac{1}{P_{MBK}} = 3,1 \cdot \frac{1}{1,157} = 2,68 \approx 2,7$$

Útočí-li naopak 23 td na směru 1 md a vypočtený $PS_M = 3,3:1$, lze s využitím korekčního vztahu pro útočnou činnost napsat:

$$PS_M \cdot P_{MBK} = 3,3 \cdot 1,143 = 3,77 \approx 3,8$$

Získané výsledky ukazují, že v pásmu obrany 25 msd došlo v důsledku uvažování o vlivu morálně bojových kvalit vojsk ke změně kvantitativně kvalitativního poměru materiálních sil z původních 3,1:1 na 2,7:1 ve prospěch nepřítele, což představuje potenciální snížení jeho materiálního a energetického převahy přibližně c 12,9 %.

V pásmu útoku 23 td se uvažovaný poměr sil změnil z 3,3:1 na 3,8:1, což je nárůst materiální a energetické převahy vlastních vojsk přibližně o 15,2 %.

Hodnocení morálně bojových kvalit vojsk na bázi matematického modelování je jednou z dalších cest efektivního využívání moderních prostředků a způsobů automatizace velení ve prospěch objektivizace výsledků procesu velení.

Ukázaný způsob možných úprav kvantitativně kvalitativních poměrů materiálních sil je jen částí rozpracované problematiky, zabývající se vlivem duchovních sil vojsk na průběh a výsledky jejich bojové činnosti. Další, neméně významné způsoby hodnocení a využití vlivu morálně bojových kvalit vojsk se nacházejí v oblasti modelování ničivých účinků palebných prostředků, dynamiky a mohutnosti úderné síly vojsk, jakož i modelování pružnosti a celkové efektivnosti manévru vojsky. Zejména tyto základní součásti soudobé operace a boje skýtají možnosti rozpracování modelů ke stanovení vhodných poměrů potenciálu morálně bojových kvalit vojsk v účinný operačně taktický faktor, využitelný veliteli a štábům k přípravě a vedení bojové činnosti.

Zdánlivě subjektivní metoda navrhovaného ballového hodnocení morálně bo-

vých kvalit je eliminována prostřednictvím expertního posuzování zvolených kritérií a koeficientů příslušníky štábů. Přitom bude vhodně uskutečňovat toto posuzování dlouhodobě, již v mírovém období, na základě výsledků politické a bojové přípravy vlastních vojsk i prostřednictvím dostupných informací o připravenosti vojsk potenciálního nepřítele.

Význam hodnocení morálně bojových kvalit vojsk spočívá také v tom, že je budou moci využívat velitelé v podmínkách neurčitosti hlášení a zpráv o situaci a dále v případech, kdy se vytvoří přibližně stejné poměry materiálních sil protistojících stran. Výhodnost použití hodnocení morálně bojových kvalit vojsk je proto možné spatřovat ve zmenšení stupně rizika přijímaných rozhodnutí na operaci a boji.

K rychlému zpracování výsledků tohoto hodnocení přispěje jistě i výkonná technika automatizace velení, zasazená na operačních stupních a zabezpečovaná provozně i užitelsky odborně schopnými a morálně politicky vyspělými příslušníky štábů.